

גמ"ר 4184/06/18 - מדינת ישראל נגד דוד חמיאש

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

גמ"ר 4184-06-18 מדינת ישראל נ' חמיאש
תיק חיצוני: 3616/17

כבוד השופט ארנון איתן	בפני
מדינת ישראל	מאשימה
	נגד
דוד חמיאש	נאשם

החלטה

רקע והליכים קודמים:

בפניי בקשה לבטל את כתב האישום בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, נוסח משולב, תשמ"ב 1982, וכן להורות למאשימה שלא לבצע השלמת חקירה בתיק לאחר הגשת כתב אישום.

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של גרם מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה, התשכ"ב 1961- (להלן: "הפקודה"), סטייה מנתיב נסיעה, לפי תקנה 40(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א 1961 (להלן: "התקנות") בצירוף סעיף 68 לפקודה. גרם נזק לאדם ולרכוש- עבירה לפי תקנה 21(ב)(2) לתקנות בצירוף סעיף 68 לפקודה.

2. על פי הנטען ביום 6.7.17 בשעה 23:30 או בסמוך לכך, נהג הנאשם ברכבו מסוג מאזדה, מ.ר. 83-441-56 (להלן: "הרכב") בכביש 1 (כביש הארזים) בירושלים, בכיוון הנסיעה לתוך ירושלים (לכיוון צפון-מזרח). יחד אתו היו ברכב אביו- משה חמיאש יליד 1946, אמו- מירייל חמיאש, ילידת 1947 ובנו דניאל חמיאש, יליד 18.8.03 (להלן: "המנוח").

באותה עת הראות הייתה טובה, בכביש הייתה תאורה פועלת ושדה הראייה של הנאשם היה פתוח למרחק של 175 מטר.

בכיוון נסיעתו של הנאשם היו חמישה נתיבים, כאשר הנתיב הימני ביותר פנה ימינה לכיוון הר החוצבים, שניים מהנתיבים פנו ימינה לכיוון רמות ושני הנתיבים השמאליים המשיכו ישר לכיוון הגבעה הצרפתית. הנאשם נסע בנתיב הימני מבין שני הנתיבים שהמשיכו ישר.

בשלב מסוים של הנסיעה סטה הנאשם עם הרכב לכיוון השוליים השמאליים, עלה על שטח ההפרדה שהיה במקום ופגע במעקה הבטיחות שהיה על שטח ההפרדה. בעקבות הפגיעה נשבר מעקה הבטיחות, נכנס דרך חזית הרכב ופגע במנוח. כתוצאה מהפגיעה נהרג המנוח במקום. כתוצאה מהתאונה נפצעו הנאשם ושני הנוסעים הנוספים ולרכב נגרם נזק רב.

3. ביום 24.11.18 התקיים דיון הקראה שנדחה למתן מענה לאישום ליום 24.1.20.

4. ביום 10.3.19 הגישה ההגנה בקשה דחופה להורות למאשימה שלא לבצע השלמת חקירה לאחר הגשת כתב האישום, ובקשה לביטול האישום מכוח סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, נוסח משולב-תשמ"ב 1982. במסגרת הבקשה צוין, כי ביום 7.3.19 בשעה 17:10 הודיעה המאשימה להגנה כי בכוונתה לבצע השלמת חקירה בתיק ולבדוק את הצמיגים השמאליים של הרכב שנתפסו לאחר האירוע אך לא נבדקו. בנימוקיה ציינה כי פנתה למאשימה עוד ביום 8.10.18 וביקשה לקבל את תוצאות בדיקת הגלגלים השמאליים, וביום 15.10.18 הושב לה כי הצמיגים לא נבדקו, וככל שהעניין רלבנטי, המאשימה תבצע את הבדיקה בשלב זה. הוסף, כי בעקבות דין ודברים שהתקיים בין הצדדים ביקשה ההגנה למסור את עמדתה בעניין לאחר קבלת מידע באשר לאופן שמירת הצמיגים ולאחר שיחה עם פרקליט המחוז. על פיה ביום 7.3.19 התקבלה הודעה מהמאשימה לפיה בכוונתה לבצע את הבדיקה אף בלא הסכמה. על רקע זאת הוגשה הבקשה.

5. בנימוקיה של המבקשת מספר טעמים: ראשית, אין מקום לבצע השלמת חקירה בתיק לאחר הגשת כתב האישום. שנית, ההשלמה המתבקשת אינה עומדת בתנאים שנקבעו בהנחיית פרקליט המדינה מספר: 6.11. לחילופין מתבקש בית המשפט להורות על ביטול האישום בהתאם לסעיף 149(10) לחסד"פ בשל התנהלות המאשימה, ומשום העובדה כי כתב האישום הוגש מבלי לבצע פעולות חקירה משמעותיות דוגמת בדיקת הצמיגים השמאליים כדי לשלול כשל מכני ברכב, וחקירת האחראים על התקנתו הרשלנית של מעקה הבטיחות שהתנתק בעת התאונה וגרם למותו של המנוח. הוסף, כי התנהלות זו מתעצמת על רקע נסיבות המקרה בהן מיוחסת לנאשם גרימת מותו של בנו, זאת כאשר סוגיות מרכזיות בתיק לא הובררו עד תום.

6. המאשימה מתנגדת לבקשה ממספר טעמים: ראשית, סעיף 61 לחסד"פ מאפשר קיומה של חקירה גם בעת ניהול ההליך וכלשונו של הסעיף: "לשם ניהול יעיל של המשפט". צוין, כי בחוק לא קיימת הגבלה על השלמתה של חקירה, וניתן לעשותה בהתאם להראות החוק עצמו (סעיפים 80 או 165 לחסד"פ), אף בשלבים מתקדמים של ניהול ההליך ובמסגרת פרשת הגנה. שנית, הנאשם טרם השיב לכתב האישום, כך שאין בהשלמת החקירה כדי לפגוע בניהול הגנתו או בזכותו הלהליך הוגן. באשר לטענה בדבר הנחיית פרקליט המדינה (מספר 6.11- השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום) נטען, כי אישור לביצועה התקבל מפרקליט המחוז, זאת בהתאם לקריטריונים שנקבעו באותה הנחיה. עוד נטען, כי המדובר בשלב התחלתי של ההליך, והבדיקה שתבצע הינה מדעית, כך שאין בה כדי להביא לסרבול המשפט. הוסף, כי בבסיס הבדיקה עומד הרציונל הבסיסי והמהותי של מיצוי חקר האמת.

את הטעון בדבר הפעלת ביקורת שיפוטית על ההחלטה לבצע השלמת חקירה ביקשה המאשימה לדחות מהטעם שדוקטרינה זו נדחתה הן על ידי המחוקק והן על ידי בית המשפט העליון אשר קבע כי אין מקום להכיר בדוקטרינה זו במקביל לדוקטרינת ההגנה מן הצדק. (ראו: רע"פ 1611/16 מדינת ישראל נגד ורדי ואח'...). במסגרת זו נטען, כי יש בבדיקה כדי לסייע לבית המשפט בהכרעתו, ואף ייתכן ותוצאותיה יוכלו להיות לעזר להגנה עצמה.

בהתייחס לטענת ההגנה מן הצדק נטען, כי דינה של טענה זו, בהקשר למחדלי חקירה נוספים ככל והם קיימים, ראוי לה שתתברר לאחר הבאת מכלול הראיות בפני בית המשפט.

7. ביום 24.3.19 התקיים דיון בבקשה במסגרתו שבו הצדדים בעיקר על הטעון הכתוב. במסגרת זו ציינה ההגנה כי קיים קושי לקיים בדיקה מעין זו נוכח הזמן שחלף, התנאים בהם נשמרו הצמיגים וכן העובדה כי לא תוכל להתקיים בדיקה מצד הבוחן בשטח. נוסף לכך הלינה ההגנה כנגד ביצוע פעולה זו דווקא, זאת בעוד פעולות אחרות אשר היו חייבות להתבצע נזנחו, בנסיבות בהן נקבע (בהתאם לחומר המצוי בתיק), כי המעקה הורכב ברשלנות. בסיכומו של הדיון, נקבע כי הצדדים ישלמו את טיעוניהם בתוך 14 יום.

8. ביום 10.6.19 התקיים דיון במסגרתו התבקש בית המשפט לקבל לעיונו מסמכים מתיק החקירה שאינם לאמיתות תוכנם, אלא לשם ההכרעה בטענות המקדמיות שהועלו. המאשימה התנגדה לכך וציינה כי קיים קושי בסיסי לקבלת חומר חלקי ועל בסיסו ליתן החלטה.

9. במסגרת הדיון שהתקיים ביום 8.7.19 שבה ההגנה על בקשתה תוך התייחסות לפסיקה רלוונטית. על פיה ומשום שאין המדובר בנתון חדש, אין מקום להתיר את הבדיקה. הוסף, כי יש בביצוע פעולה זו לגרור בהכרח צורך לביצוע פעולות חקירה נוספות. ההגנה שבה והלינה כנגד העובדה כי דווקא את הצמיגים מבקשת המאשימה לבדוק, בעוד פעולות אחרות, דוגמת חקירת מעורבים בהקשר לכשל הנטען במעקה הבטיחות, לא נבדקו. על כן התבקש בית המשפט להורות על ביטול האישום עד להשלמת ביצוע פעולות החקירה הנוספות. מנגד, שבה המאשימה על טיעוניה הכתובים. על פיה אף אין לתוצאה שתתקבל לאחר בדיקת הצמיגים, בהכרח משקל באשר להמשך ניהול ההליך, ועל כן בשלב זה אין לקבל הבקשה לביטול האישום. המאשימה שבה על העיקרון העומד בבסיס ההליך הפלילי והוא חקר האמת. בנסיבות אלו ביקשה לדחות את הבקשה.

דיון:

10. לאחר עיון בטענות הצדדים, אלו שבעל-פה ואלו שבכתב, סבורני כי יש לדחות את הבקשה, הן באשר לבקשה להורות למאשימה שלא לבצע השלמת חקירה, והן באשר לבקשה לביטול האישום.

11. סעיף 61 לחסד"פ קובע כדלקמן:

"הועבר חומר החקירה כאמור בסעיף 60, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או תובע להורות למשטרה להוסיף לחקור, אם מצא שיש צורך בכך לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט".

לשון הסעיף ברורה היא, והיא אינה מצטמצמת לפעולות חקירה טרם הגשת האישום, אלא אף לאחר מכן, או בלשונו של הסעיף " ... לשם ניהול יעיל של המשפט".

(ראו: בג"ץ 8066/18 אייל משיח נגד מדינת ישראל (22.1.19), בש"פ 1270/14 זוהר ששון נגד מדינת ישראל (20.3.14)).

12. פעולות אלו הנדרשות לביצוע לאחר הגשת כתב האישום, מוסדרות בהנחיה מס' 6.11 של פרקליט המדינה, ובנסיבות המקרה כאן, סעיף משנה (3) לפיו:

"מקום בו התעורר צורך מהותי לבחון טענה שעלתה לראשונה לאחר הגשת כתב האישום (בדומה לנדרש עת עלתה טענה כאמור לראשונה במהלך שימוע שקיים לפני הגשת כתב אישום)".

כאמור בבקשה, צורך זה בביצוע השלמת חקירה עלה לאחר פנייה מצד ההגנה לקבל את תוצאת בדיקת הצמיגים, שאין חולק, אף לא לשיטתה של ההגנה, כי המדובר בפעולת חקירה חיונית בנסיבות העניין. עניין זה עלה פעם נוספת בעקבות פגישה שנערכה בין הצדדים, ושבעקבותיה שלחה ההגנה מכתב למאשימה בו ביקשה לדעת, בטרם תמסור עמדתה באשר לבדיקה המבוקשת, באיזה אופן נשמרו הצמיגים מאז התאונה (ראו: סעיף 5 לבקשה).

13. הנחיית פרקליט המדינה נוקטת במינוח "התגלתה לתובע", ובנסיבות אלו ניתן באופן עקרוני לראות גם בפרטים המובאים על ידי ההגנה משום "עובדות או טענות חדשות שנתגלו לתובע". באופן זה ניתן לקבוע, כי רק לאחר שההגנה ביקשה את תוצאת בדיקת הצמיגים, שמה המאשימה לב כי בדיקה שכזו לא נערכה, כאשר עד לאותו מועד לא נלקח עניין זה בחשבון על ידה. בנוסף לכך נקבע בהנחיה כי יינתן משקל לשאלה אם ניתן היה לבצע את פעולת החקירה טרם הגשת כתב האישום, וכן אם ניתן וצריך היה לצפות ולהעריך את נחיצותה של החקירה טרם הגשת כתב האישום, ולא התחדש דבר בהקשר זה. במצבים אלו ככלל נקבע, כי לא תבוצע השלמת חקירה אלא במקרים חריגים (סעיף 8). בהקשר זה מוכן אני לצאת מנקודת הנחה לפיה ניתן היה וצריך היה לבצע את פעולת החקירה קודם לכן ובטרם הגשת כתב האישום, ומכאן שהשלמת החקירה אינה עולה בקנה אחד עם הוראות ההנחיה, אלא שלשיקול זה מצטרפים מספר שיקולים נוספים בהם: חומרת העבירה, מורכבותה של הפעולה הנדרשת לביצוע, מידת חיוניותה של הפעולה הנדרשת לביצוע וכן השלב בו מצוי ההליך. בענייננו המדובר בפעולה מהותית שיש בה כדי להשליך על תוצאות ההליך, ואין המדובר בפעולה מורכבת לביצוע או ארוכה, בהיותה בדיקה מדעית בעיקרה. נוסף לכך, התיק מצוי בשלב מקדמי בו טרם ניתנה תשובה לאישום, ובמצב דברים זה עומדת לנאשם האפשרות להתכונן למשפטו, ולא ניתן לומר כי הגנתו תיפגע כתוצאה מביצוע הפעולה. ויודגש, ההליך הפלילי נועד לגילוי האמת ולעשיית צדק, ובמקרה זה

האינטרס לביצוע פעולת החקירה המבוקשת הינו משותף, שכן יכול ולתוצאה שתתקבל, תהא השלכה שהינה רלבנטית דווקא להגנה עצמה ויפעל לטובתה. בהיבט זה עניין לנו במיצוי חקירה, שיכול ויהיה בה כדי לסייע לנאשם, שאז בדיעבד, לא זו בלבד שהגנתו לא נפגעה אלא שזכויותיו נשמרו. באשר להסתייגותה של ההגנה מביצוע הבדיקה בטרם תקבל מידע אודות האופן בו נשמרו הצמיגים מאז האירוע, הרי שניתן לתת לכך מענה במסגרת חוות הדעת עצמה שתוגש לכשיתקבלו התוצאות, אך אין די בכך כדי לסגור את האפשרות בפני המאשימה להשלים דברים שהתגלו כטעוניה השלמה.

14. בהתייחס לטענה החלופית לפיה יש להורות על ביטול האישום מחמת סעד מן הצדק, הרי שאין לומר, כי אופן פעולת המאשימה, עת הובא לידיעתה כי בתיק לא התבצעה בדיקה צמיגים, אינו תקין או שיש בו ניצול לרעה של מידע שהתקבל בהליכי מו"מ, שכן אין המדובר במידע המצוי רק בידיעת ההגנה. להפך, כפי שצוין בבקשה, בעת שביקשה היא לברר אם קיים בתיק חומר נוסף הכולל את תוצאת בדיקת הצמיגים, הוברר לצדדים כי בדיקה זו לא התבצעה. במובן זה ניתן לקבוע כי השיחה בין הצדדים הקדימה לכל היותר את המועד בו התבררה עובדה זו. כפי שצינתי לעיל, מתן אפשרות לבצעה לא יפגע בזכויותיו של הנאשם, וישנה אפשרות מעבר למיצוי החקירה, שהשלמת החקירה תפעל לטובתה.

15. בהתייחס לטענה בדבר בדיקות נוספות שלא נעשו בתיק בכלל זה: בדיקה מכנית לרכב כדי לשלול כשל מכני וחקירת המעורבים בהרכבת מעקה הבטיחות שהורכב ברשלנות ושגרם עקב כך לפגיעה במנוח. לצורך הכרעה בעניינים אלו קיים צורך לשמוע את הראיות בתיק, זאת לצורך בירור וקביעה של העובדות הנדרשות לשם ביסוס מסקנה בעניינים אלו לרבות בחינת מידת אחריותו של הנאשם, בהקשר זה. בהיבט זה לא יהיה די גם בהגשת מסמכים מתוך חומר הראיות כדי לבסס מסקנה מספקת בעניין זה. יחד עם זאת, הנאשם יוכל להעלות טענה זו פעם נוספת בתום שמיעת הראיות.

16. את הטענה בדבר החלת ביקורת מנהלית בפלילים ראיתי לדחות, זאת בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון לפיה אין מקום להכיר בתחולה מקבילה של שתי אמות מידה לעריכת ביקורת שיפוטית על מעשה האכיפה וההעמדה לדין הפלילי. בעניין זה צוין:

"... כאשר מדובר בעילות הנוגעות לפגמים קשים, אשר יש בהם כדי לפגוע פגיעה ממשית בתחושת הצדק, ובוודאי במקרים של אכיפה מפלה דוגמת אלה שבענייננו - תיסוג הביקורת המנהלית בפלילים מפני עקרון ההגנה מן הצדק, כך שניתן יהיה להשיג על פגמים אלה מכוח עקרון ההגנה מן הצדק בלבד, ולא במסגרת הביקורת המנהלית בפלילים (ראו בעניין זה: גלעדי, בעמ' 549-550). יחד עם זאת אציין, כי אין בדברים אלה כדי לשלול את האפשרות, אשר הוצעה זה מכבר בספרות, לפיה דוקטרינת ההגנה מן הצדק תורחב בעתיד כך שהיא זו ש"תבלע" אל קרבה את אמות מידה הנקוטות בדין המנהלי, ובמסגרת בחינת תחולת עקרון ההגנה מן הצדק בנסיבות, תבחן גם את שאלת סבירות מעשה הרשות (ותיפסל רק אי-סבירות קיצונית), ובתוך כך יינתן משקל לאינטרסים והשיקולים העומדים בליבת הביקורת השיפוטית-מנהלית. למעשה, דומני כי זו הייתה כוונתו המקורית של בית משפט זה בפרשת בורוביץ', בקבעו כי במוקד הביקורת השיפוטית בהליך הפלילי ניצבים שיקולי הצדק, ואילו אמת המידה של סבירות הנהוגה במשפט המנהלי, איננה אבן הבוחן העיקרית..."

(ראו: רע"פ 1161/16 מדינת ישראל נגד יוסי יוסף ורדי (31.10.18)).

17. נוכח כל זאת סבורני כי אין כל עילה למנוע את השלמת החקירה באשר עצם השלמתה אינו פוגע בזכויות הנאשם. בנוסף, לא מצאתי כי אופן פעולת המאשימה פוגע בצורה מהותית בעקרונות של צדק והגינות משפטית או שהתנהלותה של המאשימה במקרה זה הינה שערורייתית או לוקה בחוסר סבירות קיצונית, כזו המצדיקה את ביטול האישום.

18. טרם סיכום ראיתי לציין, כי ער אני לטיעוני ההגנה בדבר נסיבותיו המיוחדות של תיק זה, ולטרגדיה הקשה שפקדה את הנאשם, ודאי בנסיבות בהן הועמד לדין בגין תאונת הדרכים בה קופחו חיי בנו. יחד עם זאת, ואל מול אינטרס זה קיים האינטרס הציבורי הנוגע במיצוי חקר האמת. על רקע זאת, סבורני כי ישנו מקום כאמור לאפשר את מיצוי החקירה והשלמת הבדיקה המבוקשת.

19. סוף דבר: אני דוחה את שתי הבקשות. עם קבלת תוצאות ההשלמה תעביר המאשימה כל חומר שיתקבל לעיון ההגנה, מיד לאחר שיתקבל בידיה.

20. נקבע להמשך דיון ליום 16.2.20 שעה 13:00.

המזכירות תעביר העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט' כסלו תש"פ, 07 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.